

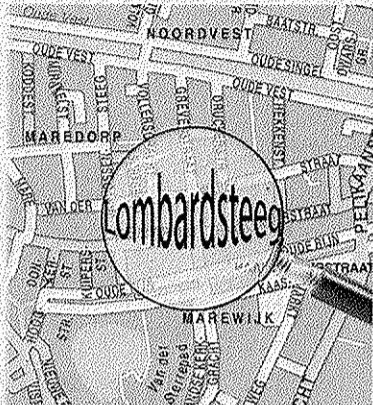
Steeg van het geld

Waar komt de naam Lombardsteeg vandaan? Waarom heeft Leiden een Schagensteeg? Wie woonde er in de Bouwelouwensteeg? Waar heeft de Spijkerboorsteeg zijn naam aan te danken? Hoeveel Molenstegen waren er vroeger in Leiden? Op deze en andere priemende vragen geeft de historische serie Langs Leidse Stegen een antwoord. Vandaag: de Lombardsteeg

Tussen H&M en DéliFrance in de Haarlemmerstraat is de ingang van de Lombardsteeg, een smalle steeg die tot aan de Van der Werfstraat loopt. Het woord lombard komt via het Frans uit Italiaans. Lombardo betekent 'inwoner van Lombardije'. Al in de twaalfde eeuw zwermden handelaren uit deze Noord-Italiaanse strek over Europa om zich bezig te houden met de handel, in het bijzonder de geldhandel. Ze traden daarbij voornamelijk op als geldwisselaars en geldschietters.

Hoewel het lenen van geld tegen een onderpand of tegen rente in die tijd eigenlijk verboden was, maakten vorsten hierop graag een uitzondering voor joden en Lombarden. Zij kregen toestemming om tegen betaling van een jaarlijks bedrag hun bedrijf uit te oefenen. Dat was voor een groot deel trouwens uit eigenbelang, want het voeren van een hofhouding was een dure hobby en juist de vorsten en de bisschoppen konden de diensten van de geldschietters uit Lombardije dus goed gebruiken. Zo kreeg het woord lombard er al in de dertiende eeuw een nieuwe betekenis bij, namelijk die van 'bankier, geldhandelaar; wisselaar, geldschietter'. In de loop van de tijd ontwikkelde het oorspronkelijke lombard zich via lomberd tot de nog steeds gebruikte vorm lommerd, en verschoof de betekenis van 'iemand uit Lombardije' via 'geldhandelaar; geldschietter' naar 'bank van lening, pandjeshuis'.

Ook in Leiden waren de Lombarden al in de middeleeuwen aanwezig. Zo werd in 1426 in de Cruelpels steghe, tegenwoordig een deel van de Papestraat, een huis met een erf verkocht waarvan men schrijft dat het eertijds der Lombairde huus 'het huis van de Lombarden' heette. Niet ver daarvandaan lag een steeg die de Lombardsteeg heette. Dat was het deel van de huidige Schoolsteeg dat ligt tussen de

Breestraat en de Langebrug, die in de middeleeuwen de Voldersgracht werd genoemd. Op de hoek van deze Lombardsteeg en de Voldersgracht was vanaf 1351 de Leidse lommerd gevestigd in een gebouw dat waarschijnlijk helemaal tot aan het Rapenburg doorliep.

Dat dit niet de oudste lommerd van Leiden kan zijn geweest, blijkt uit het feit dat de huidige Lombardsteeg in die periode Oude Lombardsteeg werd genoemd. Daar moet dus voor die tijd al een lommerd zijn geweest. Het zou kunnen dat dit het bedrijf was van Peter den Lombarde van Leyden die al in 1289 in de rekeningen van de Hollandse graven voorkomt.

Van de Voldersgracht verhuisde de lommerd naar het Pieterskerkhof en vervolgens naar de Nieuwsteeg. De Lombardsteeg werd omgedoopt tot Varkenssteeg, later tot Korte Schoolsteeg, en versmolt daarna met de Lange Schoolsteeg tot gewoonweg de Schoolsteeg. En dat maakte de weg vrij om de voormalige Oude Lombardsteeg weer terug te dopen tot Lombardsteeg, net zoals deze voor 1351 moet hebben geheten.

TANNEKE SCHOONHEIM

Dr. Schoonheim werkt op het Instituut voor Nederlandse Lexicologie in Leiden. Reageren: tanneke.schoonheim@inl.nl

